Vlaams Parlement

stuk **1206** (2010-2011) – Nr. 1
ingediend op 28 juni 2011 (2010-2011)

Voorstel van resolutie

van de dames Marleen Vanderpoorten, Irina De Knop, Ann Brusseel, Fientje Moerman, Gwenny De Vroe en Vera Van der Borght
en de heer Dirk Van Mechelen

betreffende de verspreiding van geïntegreerde maatregelen in verband met onderwijs aan leerlingen met een autismespectrumstoornis in het basisonderwijs en het secundair onderwijs

verzendcode: OND

TOELICHTING

Autisme is een pervasieve ontwikkelingsstoornis met een neurologische oorzaak. De problemen die jongeren met autisme daarbij ondervinden, zijn heel verscheiden van aard. Meestal gaat het over een problematische vorm van sociale omgang en communicatie. In feite bestaan er zoveel vormen van autisme als er jongeren met autisme zijn. Algemeen wordt aanvaard dat ongeveer de helft van die jongeren ook een lichte tot ernstige verstandelijke beperking heeft. De andere autistische jongeren zijn normaal tot hoogbegaafd en hebben doorgaans het syndroom van Asperger. Autisme is geen ziekte en kan bijgevolg niet 'genezen'.

In Vlaanderen leven ongeveer 37.000 mensen met één of andere vorm van autisme of autismespectrumstoornis (ASS). Elk jaar komen er meer dan 400 kinderen met deze stoornis bij.

Sinds het einde van vorige eeuw is men zich binnen de kinderpsychiatrie bewust van een herkenbaar beeld van ASS. Ervaring en allerlei onderzoeken hebben de hulpverleners en diagnostici doen beseffen dat niet alle autikenmerken of aanverwante gedragsbeelden onmiddellijk herkenbaar zijn. Men kan wel stellen dat de diagnose vaak vroeg, soms laat, maar meestal wel correct wordt gesteld. Vrij snel zijn behandelingsmethoden bekend geraakt, mede onder invloed van gezinnen die een draaglastvermindering noodzakelijk achtten. Tegelijkertijd werd er ook gefocust op autisme door onder meer de Vlaamse Vereniging Autisme, het Opleidingscentrum Autisme, belangengroepen, ouders en onderzoekers. Ontwikkelingsgebieden als communicatie, socialisatie, spel, motorische ontwikkeling en zo meer kregen en krijgen veel aandacht. Door die veelheid van ontwikkelingsgebieden is de aanpak van gedragsproblemen op korte en lange termijn die zich manifesteren binnen een klasgroep, met oog voor preventie en remediëring, niet altijd professioneel aanwezig.

Het dagelijkse disfunctioneren ligt bij veel van die jongeren aan de basis van een mislukking in hun onderwijsloopbaan. Binnen de onderwijsregelgeving wordt weinig rekening gehouden met de problematiek van kinderen en jongeren met ASS. De diversiteit binnen de groep met ASS en de complexiteit van de stoornis zelf zijn er de oorzaak van dat de regelgeving tekortschiet en de schoolse loopbaan van die jongeren niet altijd succesvol verloopt.

Door de vele facetten die een autismespectrumstoornis vertoont, worden hoge eisen gesteld aan de draagkracht van het schoolteam en het thuisfront om de gestelde doelen te bereiken. Ouders en hulpverleners stellen vast dat kinderen en jongeren vaak niet kunnen participeren aan een gewenste vorm van onderwijs. Zij kiezen soms voor huisonderwijs uit noodzaak. Anderen glijden af naar een vorm van onderwijs die op cognitief gebied niet tegemoetkomt aan hun vraag en/of niet voldoet aan hun capaciteiten, wensen en verlangens. De bekommernis van de jongeren en hun ouders gaat uit naar goede en adequate behandelings- en begeleidingsmethodes binnen een door hun gekozen en gewenste schoolse context.

In een normale schoolse context zijn er daarenboven veel prikkels en veel personeelswissels; het aantal en de duur van de taken, het gebrek aan vaste structuren, aan tactiele en aan visuele hulpmiddelen zijn struikelblokken. De behoefte aan een positieve benadering is groot.

De autileerling komt vaak in een duale situatie terecht: de leefwereld van en rond de therapie enerzijds en de leefwereld in de school anderzijds.

Financiële en andere inspanningen die ouders geleverd hebben en nog leveren om hun kind via therapieën, gericht op gedragsaspecten of gedragsstimulering van de hersenen, meer structuur te geven, worden door de school vaak genegeerd. Het schoolteam weet de inhouden van die therapieën moeizaam te integreren in zijn werking.

Tijdens de vorige legislaturen zijn initiatieven genomen om tegemoet te komen aan de behoeften in verband met begeleiding van kinderen en jongeren. Die initiatieven bestonden in de vorm van begeleiding of ondersteuning.

Alleen de gon-begeleiding (gon: geïntegreerd onderwijs) is structureel en heeft geholpen om én de leerling in het gewoon onderwijs te assisteren én er de expertise van het personeel te vergroten of te verdiepen. Gon-hulp omvat onderwijskundige, (para)medische, psychologische, orthopedagogische en/of sociaal-emotionele hulp. Gon heeft het optimaliseren van de onderwijsleersituatie als oogmerk. De hulp is leerlinggericht, leerkrachtgericht, teamgericht en gezinsgericht. Verplaatsingen en het beperkte aantal gon-uren maken het niet altijd mogelijk alle doelstellingen op een verantwoorde wijze te realiseren.

Een aantal gemaakte beloften bleven echter dode letter:
- artikelen 24 en 26 van het VN-verdrag van 13 december 2006 inzake de rechten van personen met een handicap stipuleren het recht op onderwijs. De ondertekenaars gaan akkoord om doeltreffende en passende maatregelen te nemen in verband met integratie en participatie, onder meer op het gebied van onderwijs;
- het VN-verdrag stelt eisen met betrekking tot de rechten van personen met een handicap;
- in de beleidsnota Onderwijs 2009-2014 (*Parl.St.* Vl.Parl. 2009-10, nr. 202/1) van de Vlaamse minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel staat: "(…) en daarbij moeten we élk talent ontdekken en laten groeien. Vlaanderen en Brussel kunnen het zich niet veroorloven talenten te verspillen. Het is immers alles wat we hebben. Gelijke kansen bieden heeft met vier fenomenen te maken: minder ongekwalificeerde uitstroom, de zwakkere leerlingen optillen, de sociale erfelijkheid van lage scholing doorbreken en de sterkere leerlingen en studenten beter doen presteren.". Als een van deze vier wegvalt, zijn er geen gelijke kansen;
- verder in de beleidsnota staat te lezen dat de tweede strategische doelstelling 'Kansen geven aan elk talent' alle operationele doelstellingen bundelt die in het teken staan van het bieden van gelijke kansen. Dit is een aandachtspunt voor alle onderwijsniveaus, van kleuterschool tot universiteit;
- in de operationele doelstelling 'De begeleiding en ondersteuning van leerlingen versterken' staat: "(…) om de doelmatigheid van de leerlingenbegeleiding te vergroten, wil ik op basis van grondig overleg voor elk van de begeleidingsdomeinen uitklaren wie welke rol en verantwoordelijkheid opneemt en dit decretaal vastleggen met inbegrip van de nodige werkingsmiddelen en omkadering.";
- in de onderwijsdoelstelling 'Leerzorg en een zorgcontinuüm uitbouwen' staat te lezen: "Het is mijn ambitie kwaliteitsvol onderwijs voor elk kind en elke jongere in het gewoon en het buitengewoon onderwijs te verzekeren. (...) Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften moeten voldoende en kosteloze ondersteuning krijgen in het gewoon onderwijs. (...) Daarvoor is een breed maatschappelijk draagvlak, alsook een specifiek draagvlak in het onderwijs nodig. Ik zal erover waken dat de maatwerkbenadering voldoende middelen krijgt om alle kinderen, jongeren en volwassenen gelijke onderwijskansen te bieden.";
- in het advies dat de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) formuleert naar aanleiding van de beleidsnota Onderwijs 2009-2014 stelt de raad dat er een doelgroepenbeleid en diversi-

teit in de lerarenopleidingen moet komen. De vraag kan worden gesteld of de lat voor de initiële lerarenopleiding niet hoger moet worden gelegd.

Marleen VANDERPOORTEN

Irina DE KNOP

Ann BRUSSEEL

Fientje MOERMAN

Gwenny DE VROE

Vera VAN DER BORGHT

Dirk VAN MECHELEN

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

– gelet op:
  1° het VN-verdrag van 13 december 2006 inzake de rechten van personen met een handicap;
  2° de vigerende regelgeving inzake gelijke onderwijskansen en zorg in het basisonderwijs en het secundair onderwijs;
  3° de adviezen die de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) formuleerde;
  4° de tijdens de vorige legislaturen genomen besluiten en aangegane verbintenissen;

– rekening houdend met:
  1° de inspanningen die de Vlaamse Regering gestart is tijdens de vorige legislaturen;
  2° de onderwijsdoelstellingen en operationele doelen in de beleidsnota Onderwijs 2009-2014;

– vraagt de Vlaamse Regering:
  1° alle huidige initiatieven in verband met onderwijs aan leerlingen met autismespectrumstoornis (ASS) in het gewoon en het buitengewoon onderwijs te evalueren. Daarbij ligt de nadruk op de werking van het geïntegreerd onderwijs (gon) en de inbreng van het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB);
  2° uit die evaluaties de nodige conclusies te trekken voor het nemen van structurele maatregelen;
  3° binnen het bestaande onderwijsbudget andere keuzes te maken zodat er meer structurele en infrastructurele maatregelen kunnen worden uitgewerkt;
  4° de initiële opleiding van het pedagogisch hoger onderwijs uit te breiden en te verdiepen zodat jonge leerkrachten meer en betere kennis van en ervaring hebben met onderwijs en opvoeding aan leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften;
  5° navormingsprojecten uit te schrijven met als doel de leerkrachten in het basisonderwijs en in het secundair onderwijs te vormen zodat die beter in staat zijn om rekening te houden met de specifieke behoeften van leerlingen met autisme en die attitudes te integreren in hun onderwijspraktijk.

Marleen VANDERPOORTEN
Irina DE KNOP
Ann BRUSSEEL
Fientje MOERMAN
Gwenny DE VROE
Vera VAN DER BORGHT
Dirk VAN MECHELEN